

Slovenski dom

Stev. 179.

V Ljubljani, torek 9. avgusta 1938.

Leto III

Sovjeti nočejo odstopiti niti pedi zemlje

Oboji so za konec sovražnosti, le poti do mirne rešitve ne najdejo

Poročila iz Moskve napovedujejo, da so se Sovjeti zatrdno odločili, da ne puste niti koščka zemlje, za katero teko pogajanja. Mnogi politični krogi, tako v Parizu kakor v Londonu, simpatizirajo s sovjetsko Rusijo kljub temu, da ne odobravajo komunizma. Isti krogi so mnenja, da Japonci ne bo uspelo ojačiti diplomatskih kakor vojaških uspehov, čeprav se opira na trikot Berlin-Rim-Tokio.

Pariz, 9. avgusta. o. Politični krogi so mnenja, da bosta Tokio in Moskva prišla do mirnega sporazuma kljub temu, da se na meji dnevno pojavljajo incidenti. Pravijo, nemogoče je določiti pravo stanje na bojiščih, ker tako ena kakor druga poročajo v svojo korist. Obe stranki zatrjujejo, da gospodarita nad hribom Čangkuleng. Ena stvar je jasna, tako pravijo francoski politični krogi, da pripisujeta obe strani veliko važnost Čangkulengu in okoliškim postojankam, katerim obvladujejo na eni strani zaliv Posjet, na drugi Sejsura-Yuki in železniško progo iz Yuki, ki pelje v notranost Koreje. Sovjeti še vedno odločno zahtevajo priznanje rusko-kitajske pogodbe iz leta 1886, ker odino s tem si je mogoče priboriti mir. Mnogi politiki pripisujejo veliko važnost poročilom iz Tiencina, v katerih pravijo, da Japonka armada propagira protisovjetsko gonjo z namenom, da dosežejo sporazum s korejsko armado, katera pa ni pripravljena z njo sodelovati.

Japonski general pravi, da je vojna neizogibna

Berlin, 9. avg. o. Japonski prosvetni minister general Araki, prejšnji vojni minister, je dal posebnemu dopisniku časopisa »Berliner Tageblatt« izjavo, v kateri pravi, da je po njegovem mnenju možno rešiti spor med Japonci in Rusi na mirnem način. Če pa bodo Sovjeti še dalje izzivali Japonce, bo Japonska začela s pravo vojno. Ena vojna na dveh bojiščih — je dejal Araki, nas ne plaši. Naglasil je tudi, da bo po njegovem mnenju še pred koncem avgusta prišel odgovor na vprašanje »vojna ali mir«. Ideološke razlike, ki razdvajajo Rusijo in Japonsko, kakor tudi stalna pomoč, ki jo dajejo Sovjeti Kitajski, more v ostalem prejšli ali slej dovesti do vojne.

Ruski bombniki na delu

Tokio, 9. avg. AA. Havas: Zastopnik japonske korejske vojske je izjavil, da so se preteklo noč in danes izjalovili vsi sovjetski napadi na japonske postojanke, in da so se oddelki rdeče vojske morali umakniti z mandžurskih tal. V teh bojih niso imeli Japonci nič žrtev. Kakšnih 15 sovjetskih lovskih letal je bombardiralo neko korejsko vas, vendar ni bilo žrtev. Kmalu nato je 10 bombnikov napadlo neko drugo vas in napravilo neznatno škodo. Včeraj popoldne so sovjetski vojniki spet prodrli iz svojih strelskih jarkov, vendar so jih Japonci zavrnil.

Tokio, 9. avg. AA. Stefani: Po vesteh agencije Domej je včeraj nekoliko po 12 bombardiralo 20 sovjetskih letal Keiko na severni Koreji. Letala niso naredila nobene škode. Zjutraj so sovjetske čete poskušale napasti obrambne postojanke na Čangkulengu, a so jih Japonci, ki so napredovali za 400 m, odbili. Danes se je zvedelo tudi za nekatere podrobnosti o bombardiranju, ki ga je izvršila 6. avgusta sovjetska vojska. Po najnovejših podatkih je tedaj pogorelo 15 zgradb v Koju. Poleg tega so naredila letala precej škode tudi v obsejnih vaseh.

Uradno naštetje žrtve

Tokio, 9. avg. o. Japonsko vojno ministrstvo je izdalo poročilo, da so imeli Japonci od pričetka vojne do danes okoli 200 mrtvih pri Čangkulengu. Število mrtvih in ranjenih ni točno navedeno, pač pa trdijo, da so Sovjeti izgubili nad 1500 vojakov. Nadalje so poškodovali in onemogočili za nadaljnje vojskovanje nad 100 ruskih tankov in sestrelili 6 letal. Na tem delu bojišča je bilo včeraj popolnoma mirno. Drugi komuniste pa poročajo od 2 ujetih sovjetskih vojakov, ki sta se prostovoljno udala Japoncem, sledenče: Rdeča armada je po svoji moralni ravni na zelo nizki stopnji. Poveljnik oddelka tankov, ki se je hotel udati Japoncem z vso posadko, je bil ustreljen. Do sedaj se je oglašalo, da so prestopali na japonsko stran večina nezadovoljnih sovjetskih častnikov, sedaj pa so se začeli udajati tudi podčastniki in navadni vojniki, ki pravijo, da jim ni za vojskovanje pod sovjetsko zastavo, prav zaradi razmer, ki tam vladajo.

Slabi obeti

Tokio, 9. avg. o. Japonsko zunanje ministrstvo je izdalo samo delno vsebino pogajanj, ki sta jih imela japonski poslanik Sigemicu in zunanji komisar Litvinov. Komuniste pravi, da sta se oba državnik delno sporazumela, da takoj prenehajo z bojevanjem, nista pa našla načina, kako bi prenehali s sovražnostmi. Pričakujejo, da bo Sigemicu

micu nadaljeval s pogajanjem v Moskvi ter bo napel vse svoje moči, da pride do končne rešitve. Glavna kriza je prešla, a situacija na bojiščih je iz dneva v dan slabša, kar utegne privedi do velike vojne, če se obema državnika ne bo posrečilo pogajanja ugodno rešiti.

Sovjeti so korajžni

Moskva, 9. avgust. o. Zunanji minister Litvinov opominja in pravi, da sta sovjetska zračna armada kakor artilerija pripravljena in lahko stopita takoj v akcijo na mejah Daljnega vzhoda. Komunistični organ »Komsomolskaja pravda« piše: Ruska zračna armada je pripravljena na vsako presenečenje v vojni proti fašizmu, s katerim hočemo demonstrirati in pokazati našo tehniko. Zadnja leta se je naša tehnika tako povzdignila,

in mi Sovjeti smo našo zračno armado povzpeli na tako visoko stopnjo, ko moremo posebno podariti sposobnost naših letal v brzini, višini in daljavi. Poleg tega smo izvežbali veliko število mlade generacije v letalstvu in so mlade poročnike povišali v kapitane in celo v polkovnike. Tuji opazovalci, ki pazijo na vsak korak sovjetskega komisarja Litvinova in na nov incident v Grodovskovo, ki leži 400 km na severu od Čangkulenga, pravijo sledeče: Če se bo posrečilo izolirati ta incident, bo to dober znak, da se ohrani mir, v nasprotnem primeru pa pomeni resno razširjenje nasprotstev na vsej meji. Ako se bodo obnovljali ti spopadi, bodo Sovjeti prisiljeni odpoklicati večje število čet iz Vladivostoka in pričeti z resnimi operacijami. Sovjetska vlada sama poudarja, da skuša na vsak način ohraniti mir in da se ti spopadi ne razširijo vzdolž vse meje.

Os Rim-Berlin - vojaška zveza?

Obisk maršala Balba samo predpriprava

Pariz, 9. avgusta. o. Pariški časopisi se bavijo s polovanjem maršala Balba v Berlin ter pravijo, da je pravo ozadje tega obiska znani pakt štirih, samo da gre v tem primeru za novo obliko. Najprej je treba prebrati Anglijo, da so totalitarne države miroljubne, in jo pripraviti do hitrega reševanja dveh vprašanj: do rešitve češkoslovaškega vprašanja, ki v prvi vrsti zanima Nemčijo, in do rešitve španskega vprašanja, ki najbolj zanima Italijo. Obisk maršala Balba pa napoveduje še nekaj drugega. V Berlinu ne skrivajo svojih želja, da bi se italijansko-nemško prijateljstvo prenovilo in spremenilo v pravo zvezo. Italijanski kralj in cesar naj bi v kratkem uradno obiskal Nemčijo ter bi uradni predstavniki porabili to priložnost in proglasili, da je os Rim-Berlin postala tudi prava vojaška zveza. Mislijo, da bi značaj take zveze ne bil zgolj obrambni. Sicer je znano, da ima vodstvo nemške vojske svoje pomisleke glede kakovosti italijanske vojske, vendar pa je treba vedeti, da vodstvo vojske po 4. februarju letos skoraj nima več prave besede. Potovanje maršala Balba v kratkem času po obisku šefa glavnega gene-

ralnega štaba italijanske vojske generala Parianija in šefa italijanske fašistične milice generala Russa daje misliti tudi Angliji in Franciji, ki bosta v primeru vojaške zveze med Berlinom in Rimom prisiljeni svoje stike in zveze poglobiti in tudi povečati temelje, na katerih bi ti dve državi sodelovali tudi vojaško.

Pariz, 9. avg. o. Znani časnikar Sauerwein poroča, da namerava Hitler v času obiska italijanskega kralja in cesarja doseči sklenitev vojaške pogodbe med Italijo in Nemčijo. Razlog za to leži v spoznanju, da je bila Nemčija v kritičnih dneh sredi maja sama in da takrat ni mogla računati ob morebitnem spopadu na vojaško pomoč Italije. Zato Nemčija rabi vojaško zvezo z Italijo. Zanimivo je tudi dejstvo, da gradi Nemčija s pospešeno naglico trdnjavske pasove od vseh svojih mejah, ker se hoče zavarovati pred vsakimi presenečenji s katerekoli strani. Nekaj časa bo Nemčija vodila zelo umerjeno politiko, za katero se navdušuje zlasti maršal Göring, ki hoče Nemčijo zavarovati pred nepotrebnimi presenečenji.

Zatišje po bitki pri Ebru

Rdeči računajo, da bodo še dolgo delali preglavice Francu

Saragossa, 9. avg. o. Francova letala so včeraj ponovno bombardirala vladne čete na južnem delu reke Ebro. Na vsej bojni črti vlada skoraj popolno zatišje in sta obe stranki zaposleni s pospravljanjem mrtvih in ranjenec. Kakor pravijo poročila, so Francove čete skoraj popolnoma uničile 42. divizijo. Ujetniki pa pripovedujejo, da je zaradi poraza nastala velika zmešnjava med vladnimi četami in da so politični komisarji izvršili več eksekucij nad častniki, ki odgovarjajo za ta poraz. Oni so dobili nalog, da morajo za vsako ceno zavzeti Menyueno in Fayon.

Vladni krogi še vedno upajo, da ne bo uspelo generalu Francu, kakor si on to zamislija, še to jesen končati državljansko vojno. Vladne čete se trdovratno

upirajo ekoraž na vseh bojiščih, posebno pa v okolici Gandese. Francove čete so poskušale vse, da preženejo vladne čete na sektorju Gandese, pa so zabeležili le malo uspeha.

Barcelonski vladni krogi pravijo, da je nemogoče, da se konča vojna še to leto, ker general Franco rabi najmanj dva meseca, da lahko začne s ponovno ofenzivo. Prav ta čas pa se prične deževno vreme. Niti vladne, niti čete generala Franca ne morejo priti v tem času do nikakih uspehov. Poročila iz Srednje Španije pravijo, da je general Miaja pripravljen za napad v primeru, če se posreči Francovim četam prodrati proti Barceloni.

Kraljica Marija in knez namestnik sta bila včeraj v Ljubljani

Ljubljana, 9. avg. AA. Včeraj ob 11.30 je bila v pravoslavni cerkvi v Ljubljani žalna slovesnost za pokojnim grškim in danskim kraljevičem Nikolajem, očetom Nj. Vis. kneginje Olge, ki je umrl pred šestimi meseci. Svečanosti so prisostvovali Nj. Vel. kraljica Marija, Nj. Vis. velika knežinja Jelena, Nj. Vis. knežinja Olga, Nj. Vis. knez namestnik Pavle, Nj. Vis. kneževica Aleksander in Nikola, ban dravske banovine dr. Marko Natlačen ter člani civilne in vojske hiše Nj. Vel. kralja.

Drobne vesti

Praga, 8. avg. AA. (ČTK.) Ministrski predsednik dr. Milan Hodža se je danes razgovarjal s predstavniki raznih političnih strank.

Kanton, 8. avg. AA. (Reuter.) Zjutraj je devet japonskih letal bombardiralo Kanton. Dozdej so našli na poti francoske katedrale 71 trupel.

Malta, 9. avg. AA. (Havas.) Po vesteh agencije Reuter je angleški minister za kolonije Macdonald prispel sredi z letalom iz Palestine na Malto.

Pariz, 8. avg. AA. »Ordre« objavlja članek s podpisom »Spektator« in z naslovom »Jugoslavija nasproti Evropi«. Članek poudarja, da je Jugoslavija postala čuvár miru na Balkanu in da jo čaka še sijajna bodočnost. Članek zaključuje takole: Zdravje naroda v Jugoslaviji in njegova vitalnost ter ogromen napredek na vseh poljih delavnosti so dokazi, da Jugoslavija gre z velikimi koraki v bodočnost. Jugoslavija je poklicana, da postane važen in pozitiven element evropske družine in predhodnik napredka kot čuvár miru na Balkanu.

Dve nesrečni smrti

Maribor, 8. avgusta.

Danes sta se pripetila v mariborski okolici dva nesrečna smrtna primera. V Sv. Miklavžu so našli pri posestniku in gostilničarju Hergu danes zjutraj pod blevom na cementnem tlaku mrtveca. Bil je to 60 letni sodarski pomočnik Jožef Klaneček iz Spod. Polskave. Klaneček je delal pri Hergu sodarska dela. V nedeljo je šel domov po orodje, med potjo nazaj k Hergu pa se je ustavil v Sagadinovi gostilni ter je popil tri litre vina. Potem se je odpravil spat na svisli Hergovega hleva. Ko pa je pijan plezal po lestvi navzgor, je zgubil ravnotežje ter je padel navzdol. Na cementnem tlaku se je ubil. — Drugi zagoneten primer tragične smrti se je pripetil v Rušah. Ko so zjutraj prinesli zajtrk 32 letni uradnici ruske tvornice za dušik Rožiki Bečela, so jo našli na divanu ležečo mrtvo. Ustrelila se je iz samokresa v desno senco ter je bila na mestu mrtva. Ni zapustila nobenega pisma, v katerem bi obrazložila vzrok svojega dejanja; mislijo pa, da je kriva nesrečna ljubezen. Pokojnica je bila zelo vneta članica ruskega Sokola.

Zopet nevihte s točo in strelo

Slov. Konjice, 8. avgusta.

Včerajšnji dan je bil zopet dan strahu, groze in škode za nekatere kraje našega okraja. Razbesneli sta se dve silni nevihti kot posledica neznosne sopenice zadnjih dveh dni.

Popoldne ob 5 so se hudourniški oblaki privallili nad Kunigundsko in Kebelesko Pohorje, kjer se je po kratkem treskanju vsula toča, ki je poškodovala vse pridelke. Tukaj je včeraj padla letos že tretjič toča. Po toči bil hud naliv. Oplotniški potok je bil mahoma napolnjen z umazano vodo. Odnesele je nekaj brvi.

Naši prebivalci so nočjo prestali najhujšo letošnjo noč. Težki oblaki izza Pohorja niso naznaili mirnega počitka. Prve kaplje so padle ob 9 zvečer, nakar je nalivalo v presledkih uro in pol. Nevihta z viharjem in treskom je zavzela izredno velik obseg ter se kar ni hotela poleči. Ljudje so povsod bdeli. Med dežjem je padlo tudi nekaj ledenih zrn. Udarjalo je neprestano. Naš okraj letošnje poletje zaradi vremenskih nezdol zelo trpi. Nekje na vzhodni strani Prihove je strela zanetila večji požar.

Posebno dovoljenje za izvoz albanske volne in usnjatih izdelkov v Italijo je izdala italijanska vlada za drugo polletje letošnjega leta.

Vesti 9. avgusta

Angleški kolonialni minister Macdonald je predvčerašnjim dopotoval v Palestino. Njegov prihod je baje v zvezi s sklepi odbora za razdelitev Palestine.

Zakonodajni sklep v Rodeziji je sprejel soglasno sklep, da ne bo dovolil v teh pokrajinah naseljevati Judov.

Velik mednarodni kongres za kriminalologijo bo v začetku oktobra v Rimu. Zborovanja bodo v vseučiliškem delu mesta. Udeleženci, večinoma vprašanja, ki spadajo v moderno kriminalistiko.

Poljske oblasti so končale preiskavo o tiho-tapski aferi z devizami, v kateri je bil zapleten švicarski Jud Skveder. Ta Jud je iz Poljske prethotaplil v Švico okrog milijon zlotov.

Predsednik angleške vlade Chamberlain se bo danes vrnil v London s počitnic, ki jih je prebil na Škotskem. Njegov nenadni prihod pa ni v nobeni zvezi s politiko, kajti Chamberlain se je prehladil in je dobil nosni katar.

Nemški poslanik v Čile je nedavno izročil predsedniku čilske republike Hitlerjevo sliko s lastnoročnim podpisom v znak spoštovanja, ki ga Hitler goji do predsednika.

Uradniki francoskega zunanjega ministrstva in vsi francoski diplomati bodo morali za svojo ženitev dobiti dovoljenje od zunanjega ministra. Zakone s tujimi državljanami bo zunanji minister dovoljeval le v izjemnih primerih.

Sindikati francoskih učiteljev in učiteljic, ki je bil zmeraj privesek francoskega levitarstva, je nedavno sprejel generalnega tajnika delavskih sindikatov Jauhaux z žvižganjem. Predsedujoči je moral zaradi ropota zborovanje razpustiti in dati po policiji razgati zborovanje.

Okrog 2000 častnikov so pretekli teden povališali v častnike na Angilekem. Ukrep je zvezi z znanimi načrti vojnega ministra Hore Belisha, da poveča število stalnih častnikov angleške suhozemne vojske.

Zaradi slabih vremenskih razmer ne more nemška odprava na goro Nanga Parbat napredovati. Nedavno so pri nekem svojem vzponu našli trupli dveh članov nemške odprave, ki se je leta 1934 hotela povzpeti na goro.

Do demonstracij je prišlo v mestu Zuecu na Češkem. Socialno demokratski telovadci so imeli svojo prireditev, ki so jo pa začeli motiti Nemci drugih prepričanj. Policija je precej hitro naredila red. Pri spopadih je bila ena oseba ranjena.

Na svoji jahti »Enchantress« je včeraj priplul v poljsko pristanišče Gdynjo angleški mornariški minister Duff Cooper. V pristanišču ga je sprejel poljski zunanji minister Beck in se z njim nekaj ur kasneje tudi dalj časa pogovarjal.

Težja nesreča se je pripetila poljskemu tiskovnemu atašeju v Pragi, Kazimirju Vjezbijankemu. Ataše se je peljal z avtomobilom, a je na nekem ovinku zavozil v pogrebni voz. Njegov spremljevalec je bil na mestu mrtve, njemu pa je udarec zrlom obe nogi.

Svojevrsno propagando za domovino dela v Franciji znani češki letalec in akrobat Novak. Po vseh večjih mestih prireja letalske akrobacije in navdušuje ljudi. V četrtek je bil Novak v Toursu, v petek pa v Rouanu.

Sinji trak za najhitrejšo vožnjo preko oceana si je na novo priborila angleška ladja »Queen Mary«, ki je prevozila razdaljo v 93 urah in 48 minutah. Francoska ladja »Normandy«, ki je imela prej ta rekord, je prevozila razdaljo v 95 urah in 7 minutah.

Madžarska vlada je izdala zakonski odlok, s katerim uvaja splošno dolžnost dela za vsa mladina in ne samo za brezposelne visokošolce.

Na pariskem letališču je včeraj strmoglavilo neko letalo, pri čemer sta se dve osebi ubili, tretja pa se je močno ranila.

Slavni ameriški letalec Lindbergh je iz svojega bivališča v Bretaniji odletel na Angleško vendar pa se je moral zaradi nekih motenj v motorju spustiti na tla v Haagu. Ko je motor popravil, je odletel naprej na Angleško. Spremlja ga njegova žena.

Preteklo nedeljo je bilo na Češkem veliko število shodov vseh strank. Na enem od teh shodov je neki minister dejal, da bodo narodne manjšine na osnovi narodnostnega statuta in drugih zakonskih predlogov dobile toliko pravic, kakor jih nimajo manjšine v nobeni državi.

Svetovni kongres mladine bo sredi tega meseca v Wassar Collegu blizu Newyorka. To bo mladina, ki se navdušuje za druge -izme, kakor za pacifizem. Govorila pa bodo med drugimi tudi predsednik francoskega parlamenta Herriot, znani angleški parlamentarec lord Cecil, znani polarni raziskovalec admiral Byrd in češki zunanji minister dr. Krofta.

Skozi poljsko pristanišče Gdynjo je odpotoval v Ameriko vodja ameriških Slovakov dr. Hletko. S seboj je odnesel tudi znani original pitsburške pogodbe.

Tri delavce je ubila strela, a 16 jih ranila pri Jackbridge blizu Newyorka. Večina ranjenecv ima tako hude poškodbe, da jim bodo za vselej ostali poškodovani nekateri deli telesa.

Trgovinska pogodba med USA in Sovjetsko Rusijo je bila za leto dni podaljšana. Po tej pogodbi se je sovjetska Rusija obvezala, da bo uvozila ameriškega blaga za najmanj 40 milijonov dolarjev. Preteklo leto pa je Rusija uvozila ameriškega blaga za 50 milijonov.

Del mestnega arhiva v Gdanskju so prenesli v Nemčijo, kjer ga bodo uporabili za proučevanje zgodovine. Pred nekaj leti pa so tudi del arhiva že prenesli v Nemčijo.

General Franco še ni odgovoril na noto odpora za nevmešavanje, v katerem je bil razložen angleški načrt za umik prostovoljcev. Poročajo pa, da bo general Franco v kratkem odgovoril.

Splitski nogometni klub Hajduk bo v kratkem priredil turnejo po Albaniji in igral več tekem s tamkajšnjimi klubi. Prva tekma bo v Tirani, druga v Draču.

Iz Londona se je vrnil v Budimpešto bivši madžarski predsednik vlade grof Bethlen. Takoj po svojem prihodu je o uspehih svojega daljšega bivanja v Angliji seznanil predsednika vlade Imredya.

Lord Runciman pridno na delu

Da bi lažje izvršil svojo nalogo, mu bodo iz Londona poslali še nekaj strokovnjakov

Praga, 9. avg. o. Italijanska poročevalska agencija je objavila poročilo, da so tako v londonskih kakor tudi v prških diplomatskih krogih zelo zadovoljni, da se poslanstvo lorda Runcimana razvija dosti hitro in da so že začeli razpravljati o bistvu vseh vprašanj, ki jih je treba vsestransko osvetliti. Čeprav se naglaša potreba, da se ves proces pospeši, je vendar treba misliti, da lord Runciman ne more delati čudežev, ker mora imeti prej številne razgovore in posvete, preden etori kak polnovečerni sklep. Na splošno mislijo, da se bo poslanstvo lorda Runcimana končalo prihodnji mesec in da se bo takrat že videlo, če je mogoče

doseči kak praktičen in obojestransko zadovoljiv sporazum.

Italijanski listi pa prinašajo tudi vest iz Londona, da tamkajšnji diplomatski krogi računajo s tem, da bo treba lordu Runcimanu prideliti v pomoč še nekaj strokovnjakov, angleškega zunanjega ministrstva. Po italijanskih vesteh so tudi v Berlinu zadovoljni, ker se je Runciman takoj lotil dela, da bi čimprej zaključil svoje delo. Kljub temu ugodnim znakom pa so v Berlinu zelo oprezní in se nočejo v nobenem smislu izraziti o izgledih Runcimanovega poslanstva.

Proslava 20 letnice Jugoslavije v Mariboru

Maribor, 8. avgusta.

Taborske knjižice in znaki so odboru zaradi velikega števila prijav posli, vendar bodo od torka, dne 9. t. m., naprej zopet na razpolago in bodo vsem krajevnim pripravljavalnim odborom takoj razposlani, v kolikor jih isti še niso dobili.

Kupite železniške vozovnice en dan prej, ko greste v Maribor, ker bo posebno 14. avgusta na vseh železniških postajah velik naval. Krajevni odbori naj na to posebej opozorijo udeležence tabora.

Vozni redi posebnih vlakov so bili razposlani vsem krajevnim odborom in dobijo vsi udeleženci glede odhoda posebnih vlakov iz njihovih postaj točna pojasnila pri občini.

Občinski uslužbenci, ki se udeležijo tabora, se bodo uvrstili med javne uslužbence. Njihovo zbirališče je v Tomšičevi ulici med Prešernovo in Ciril-Metodovo ulico.

Afera „Ekonomovega“ ravnatelja Soršaka

Ljubljana, 9. avgusta.

Ponedeljsko »Jutro« je objavilo prav dolgo poročilo o obnem zboru Kmetijske družbe, ki je pred leti zatajila svoje stare tradicije in se prelevila v zadrugo. Splošno je opazili pri družbi veliko nazadovanje in pravi kmetije — člani odpadajo, je v zadrugi najplivnejša tak zvana »kmečka jara-gospodae«, ki se svoje življenje ni prijala za plug in koso. Na obnem zboru te zadruge je prišla takole lepo v debato tudi »afera« ravnatelja Soršaka. »Jutro« o tej stvari poroča dobesedno takole:

Pri slučajnostih se je glede na namigavanje učitelja g. Štrbenka oglasil k besedi ravnatelj »Ekonomae« in podpredsednik Kmetijske družbe g. Soršak ter pojasnil »afero«. Vsa afera sloni na spletki, ki jo je uprizoril na pobudo nasprotnikov Kmetijske družbe neki bivši uradnik družbe, ki je bil odpuščen. S pomočjo neke uradnice »Ekonomae« je izvedel za nekatere poslovne tajnosti, iz katerih je skušal po vsej sili napraviti veliko »afero«. Govorilo in pisalo se je o poverljivosti. Sledilo se aretacija g. Soršaka, razna zasliševanja in podobno. Vsa reč pa se je končala s tem, da je sodišče odredilo izpust g. Soršaka. Zoper klevetnike je g. Soršak vložil tožbo in hodo tako imeli pred sodiščem priliko, da dokažejo svojo resnico-ljubnost.

Tako »Jutro«! Ali je prav tako g. Soršak članom družbe na obnem zboru v nedeljo govoril, ne vemo, ker ni bil na zborovanje pripuščten noben novinar, ki ne uživa milosti gospodov okoli Kmetijske družbe. Javnosti pa prav lepo in čedno povemo, da je moral biti g. Soršak prav neodkrit in je svojo »afero« skušal zatemniti. Navajamo samo suha, sodno notorična dejstva! Ravnatelj g. Soršak Anton je bil aretiran in je ostal v pre-

Mariborski teden, oziroma njegove razstave je mo- goče obiskati le proti plačilu posebne vstopnine, ki pa je malenkostna.

Reditelji, ki so se prijavi, naj bodo že v soboto 13. t. m. najpozneje do 12 na dvorišču gimnazije v Korosčevi ulici 9. Tam dobijo podrobna pojasnila in navodila. Reditelji naj prinesejo s seboj, če je le mo- goče, kako lahko deajo ali lahek površnik. Naj ne po- zabijo dežnika.

Prehrana bo pri velikih množicah taborjanov ve- koliko otežkočena. Naj bodo udeleženci strpljivi. Po možnosti naj prinesejo hrano s seboj.

Prenočišča niso več na razpolago onim, ki se niso pravočasno prijavi, zato ne moremo več upoštevati prijav za prenočišča.

Šopke, pa prave naše domače šopke, naj imajo vsi taborjani. Naj se ob tej priliki pokaže lepa slovenska navada, da si Slovenec pri posebno slovesnih prilikah nadene šopek.

iskovalnem zaporu ljubljanskega okrožnega sodi- šča od 23. do 27. aprila letos. Torej štiri dni! S tem pa še ni rečeno, ko je bil ta gospod izpuščen na svobodo, da je bila njegova kazenska zadeva končana in likvidirana. Kaj že!

Proti znamenitemu g. ravnatelju »Ekonomae« in poselevodečemu podpreds. »Kmetijske družbe« se še vedno nadaljuje kazenska preiskava po § 215, točka 2 našega kazenskega zakona. In kaj pravi ta paragraf? Gospod ravnatelj in poselevodeči podpredsednik to sam dobro ve. Da bo pa tudi naša javnost o tem poučena, navajamo za- devno besedilo tega kazenskega paragrafa, ki pravi:

Storilec se kaznuje z robijo do 5 let ali stro- gim zaporom, če je lažno ali predrugačeno listino (točka 2) uradne knjige, zapisnike, registre ali seznamke, ki so pod uradno verodostojnostjo...

Torej proti g. ravnatelju Soršaku teče še ve- dno kazenska preiskava zaradi potvorenja trgo- vskih knjig. Kako bo ta preiskava izpadla, bomo kot kronisti še poročali, za enkrat pač ne moremo poročati o dosežanih rezultatih preiskave, kar ni to prvič v interesu preiskave in drugič je to prav delikatna zadeva, ki bo pač končno do vseh po- drobnosti pojasnjena.

Ravnatelj g. Soršak Anton trdi po »Jutru«, da je vložil proti klevetnikom tožbo in da bodo ti imeli priliko pred sodiščem dokazati svojo res- nicoljubnost. Skušali smo na ljubljanskem sodišču dognati, kdaj in proti komu je dični g. ravnatelj vložil zadevno tožbo. O tem ni nikomur nič zna- nega. Mogoče toži kakega svojega nasprotnika pri kakem okrajnem sodišču na deželi zaradi pre- stopka zoper čast. V Ljubljani pa do danes ni nobene njegove tožbe proti komurkoli zaradi klevet!

„Jutro“ in Huni

Ljubljana, 9. avgusta.

Menda isti pisec, ki je zadnjič obiskal Presko pri Medvodah, o kateri je napisal, da leži pod Kumom, se je v današnji »Jutrovici« številki ude- ležil tudi ekskurzije nemških študentov v Bačko, ki so prišli z berlinske univerze v Jugoslavijo iskat novih arheoloških odkritij. Ta njihova znan- stvena odprava ne bo samo dolgo trajala, saj »bodo nemški študentje ostali pri nas čez vse poletnice in obiskali vsa naša država«, pač pa bodo dosegli, če smemo sklepati po pisanju današnjega »Jutra«, tudi neverjetne uspehe. Kdo bi si mislil, da bodo v tem kratkem času, odkar so prišli ti študentje k nam, odkrili zanimivosti, o katerih »Jutro« piše takole: »Zdaj se mudijo v Bački in tam so na področju občine Doroslovo sami odko- pili grob iz dobe kakih 200 do 500 let pred Kris- tusom in nekaj posode iz žganega apna. To so brez dvoma sledovi hunskih pohodov.« Zgodovi- narji vsega sveta bodo gotovo neizmerno hvaležni tem nemškim študentom, ki so jih zdaj s tem svojim odkritjem le prepričali, kako velika je bila njihova zmot, ko so hunske pohode v svojih zgodovinskih knjigah zamudili nič manj kot za pol tisočletja, če ne več.

Narodni tabor v Kamniku

Ob priliki 20 letnice ustanovitve naše kra- ljevine Jugoslavije, katero bomo praznovali dne 4. septembra t. l., bo tudi odkritje spomin- ske plošče zaslužnemu bojevniku in našemu rojaku pokojnemu generalu Rudolfu Maistru. Pri tej slovesnosti bodo sodelovala vsa dru- štva in ves okraj.

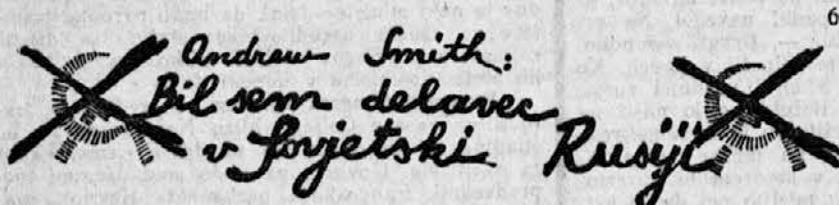
Tabor v Sevnici

Sevnica, 8. avgusta.

V nedeljo, 7. avgusta je bil v Sevnici tabor, ki je sijajno uspel. Po devetih se je začel od kolo- dvora veličastni sprevod, v katerem je korakalo okoli 1500 ljudi. V sprevodu so igrali kar tri godbe. Na prostoru prosvetnega društva v Sevnici je bila potem sv. maša, ki jo je daroval gospod ravnatelj Špan, lep cerkveni govor pa je imel g. prof. dr. Hanžič. Po sv. maši pa je dr. Jesenko začel tabor, s katerega so bile odposlane vda- nostne brožavke članom vladarske rodbine, nato pa sta po raznih pozdravih govorila banski svet- nik g. Tratnik o katoliški prosveti v Sloveniji, g. inž. Sodja pa o čudoviti skladnosti slov. katoliške prosvete, ki je naši državi edino v korist. Po teh dveh govorih je bil dopoldanski del tabora za- ključen.

Ko se je pa popoldne ob treh zbrala 2000-glava množica na telovadišču, je nenadoma prišel z Bre- zij g. minister dr. Krek, ki ga je množica burno pozdravljala. Ko je sporočil zborovalcem pozdrave dr. Korosca, ki jih je množica sprejela s silnim aplavzom, je nato imel daljši govor, v katerem je orisal naloge ljudstva, ki živi ob meji na brate Hrvate, in poudarjal pri tem, da je edino složno žitje med vsemi tremi jugoslovanskimi narodi v korist državi. Ko je nato obračunal še z nasprot- niki, ki se spotikajo ob naše tabore, je zaključil svoj govor s pozivom na starše, naj svoje otroke puščajo v naša društva, kjer bodo dobivali pravo narodno in versko vzgojo. G. minister je žel za svoj govor vzharno odobravanje.

Po govoru je bila telovadba, kjer se je zlasti na orodju izkazala celjska telovadna vrsta. Nato pa je bil veličastni tabor, ki naj prebudi vse Po- savje h krepki rasti v katoliško slovensko skup- nost, zaključen.

Toda na krovu nismo med potjo lenarili. Odbor ni zapravl niti trenutka. Filmski fotografi so bili nepre- nehoma na delu. Slikali so nas na krovu pri pojedinah, ko so se mize kar šibile od raznih jedi. Ta se je moral smehljati, oni vgrizniti v kos me- lone, tretji vihteti puranovo stegno. Filmali so nas v kopeli, ko smo po- legali po krovu in prazili stegna, ko smo plesali z dekleti, ki so se tudi udeležila potovanja.

Name so fotografi posebno me- rili. Upali so, da bodo s tem učin- kovali name in godili moji nemurno- sti. Prosili so me, naj se jim nastavim pred aparate v kotu na krovu, kako rišem prizor s potovanja.

Prijatelji so mi potem pripove- dovali, da so videli ta film, ko so ga kazali po delavskih klubih in različnih gledališčih po Sovjetski Rusiji. Pri- šel je tudi v Združene države. Ti fil- mi so imeli namen vzbujati in gledalcu vtis, da kažejo navadno vsakdanje življenje malega delavca v Sovjetski Rusiji.

Ko smo se četrty dan bližali Gor- kemu, smo nenadno zaslišali oglušlju- vo piskanje parnikov in zvoke več godb. Planili smo na krov, da bi vi- deli, kaj se godi.

Proti nam jo je rezalo brodovje starih črpalnih parnikov. Vse njihove

sirene so bile na delu in črpalke so metale v zrak vodo v ljubkih lokih. Ladjice so plesale nekako četvorko na vodi. Za njimi so prihajali drugi brodovi, okrašeni s komunističnimi zastavami in sovjetskimi napisi. Na vsaki ladji je igrala godba. Ko so se nam približale, so s krovov zadoneli navdušeni klici. Ta sprejem je bil do pike podoben tistemu, ki so ga v New Yorku priredili Lindberghu, ko se je vrnil po svojem zmagovitem po- letu iz Evrope.

Ladje so se druga za drugo pri- tisnile ob naš parnik in dostojanstve- niki so se zbrali na sejo.

Izletniki so z izrazom šale in po- smeha govorili: »To je krona najlepšega konca komedije, kar je sploh mogoče.«

Dva Madžara, zastopnika delav- cev iz avtomobilske tovarne v Gor- kem in člana sprejemnega odbora, sta mi dejala:

»Ej, prijatelji! Tu vam bo lepo! Pripravili so vam razkošno pojedino. To je sreča... vsaj za nas. To nam bo omogočilo, da bomo vsaj enkrat do- bro kosili...«

Izkrkali so nas na bregu nasproti mesta Gorkga. Tam so nas čakali avtobusi. Odpeljali so nas v stavbo blizu avtomobilske tovarne, kjer je bila velika restavracija. Vse hiše so

bile okrašene z zastavami in veselimi napisi, ki so nam želeli dobrodošlico. Od daleč smo videli vrste polici- stov, ki so delale jez, da so branile množicam delavcev blizu. Delavci, ki bi se bili radi približali, so glasno ugovarjali. Toda čez policijsko pre- grajo so smeli samo ljudje, ki so imeli posebno dovoljenje. Včasih se je ka- teremu prevečanju le posrečilo, da je ušel med policajci, toda kmalu so ga dohiteli skrivni policisti in ga naglani nazaj z glasnim »Uhodite, uhodite! Poberite se!«

Dvorana za pojedino je bila okra- šena v barvitimi svetilkami in z ven- ci iz pisane papirja. Mize so bile postavljene tako, da je bil sredi med njimi prostor za plesalce. Na vsaki mizi je bil eleganten šop rož, prti in prtici so bili brezmadežno beli. Streš- nice so bile oblečene v črno in so imele na glavi ljubke čepice ter bele predpasnike.

Med gosti so bili razen nas pro- pagandisti, udarniki, tajniki stranke in organizacij, uradniki in tehniki iz tovarne v Gorkem in v okolici. Vsi so bili čudovito lepo oblečeni, zlasti ženske.

Mize so bile pokrite z okusnimi prigrizki: sir, ribe, klobase, kavjar in maslo. Povsod so na goste stale stek- lenice vina, vodke, šampanjca. Streš- nice so vozile med mizami mizice na kolescih, kjer so bili nagradjeni pe- čeni piščanci, pečeni prašički, razne vrste salat. Za konec smo dobili iz- bornih tort, sadja, kave, čaja, kom- potov in sladoleda.

Večina izletnikov se je posvetila uživanju teh dobrot z izrazom, ki je govoril: za nami bo tako vsega ko-

Raznoterosti iz dnevne kronike

Ljubljana, 9. avgusta.

Včeraj od zgodaj naprej je bil velikanski na- val na sprejemno pisarno splošne bolnišnice. Vče- raj je bilo sprejetih kar 147 bolnikov na razne oddelke. Do davi pa je bilo letos sprejetih v bol- nišnico že 19.450 bolnikov. Včeraj so se vrstili razni dogodki postranskega pomena.

Padel v živo apno

Snoči se je po Viču razširila grozna novica, da je na Brdu neki delavec padel v apno, kjer so gasili apno. Ljudje so govorili, da se je v ži- vem apnu nesrečni delavec do pasu popolnoma opeknel in da je imel še toliko duha prisotnosti, da se je zagrabil za vejo in se odbral na po- vršju, ker drugače bi bil v apnu popolnoma zgo- rel. Stvar pa ni tako tragična. — Posestnik Karel Selan na Brdu pri Viču, ki se je predlanskim vr- nil iz ruskega ujetništva, kjer je preživel dolga leta od začetka svetovne vojne, se je odločil, da popravi in očedi svojo hišo. Nakupil je apno in ga je včeraj gasil. Pri delu mu je pomagal na Brdu št. 52 stanujoči delavec, 48-letni Nande Je- raj. Nesreča je hotela, da mu je pri delu spo- drsnilo in je padel v živo apno toliko, da si je nekoliko ožgal levo nogo. Opekline pa ni nevar- nejšega značaja. Z reševalnim avtom so ga snoči prepeljali v splošno bolnišnico na dermatološki oddelek.

Pokončevalca ribjega zaroda

Naš znani in dobri g. Maček je velik ljubitelj rib in hkratu vnet ribji sportnik. Na Ljubljani ima okoli 4 km dolg rajon od Vrhniške proti Pod- peči. Zadnje čase je opazil, da je bilo v vodi iz- redno mnogo rib omotenih, odnosno zastrupljenih. Dva drzna in premetena dečka iz Šiške sta si napravila poseben splav iz desk, ki sta si jih na- bavila v Dukičevem podpeškem kamnolomu. S tem splavom sta šla na Ljubljano in začela ribariti. Metala sta v vodo razne snovi, škodljive za ribe, ki so bile takoj omamljene in sta jih potem po- birala. Domov v Šiško sta prinesla velikansko množino rib. G. Maček je zaupno izvedel od dru- gih ribičev, kdo sta bila ribja tatova, in počasi jih je sam izledil v Šiški. Dobil ju je še pri dobri ribiji gostiji. Fantina sta deloma priznala tatvino. Kakor zatrjujejo, ima g. Maček okoli 4000 din škoda. Zadevo nadalje še preiskujejo vrhniški orožniki. Fantina sta ovadena sodišču zaradi ta- tvine rib in pokončavanja ribjega zaroda.

Ljubljana Ciril C. je mlad deček in neko orožniško poročilo pravi o njem, da je »navdušen nogometaš«. Ne brca samo z veseljem žogo, mar-

več tudi rad sune kako kolo in druge stvari. Po- sestniku Ivanu Turku na Vrhniški je odpeljal pred dnevi kolo znamke »Herkules«, skoraj novo, ze- lenkasto pleskano, s tovarniško številko 200.014. Zofka P. je znana tatica in potepuhinja. Prav rada nastopa pod tujim imenom. V Litiji je pokradla Karlu Robinsku mnogo moške in ženske obleke ter razno perilo v skupni vrednosti 2300 din. Po tatvini je pobegnila iz Litije in jo še do danes niso mogli izslediti. Tone Gumzej, Mariborčan, je močan deček. Pred kratkim je prišel iz zapo- rov. Orožniki v Pragerskem poročajo, da je Gumzej okradel posestnika Jurija Erkerja v Ko- nem. Odsel mu je mnogo blaga v vrednosti 3000 din.

Stanko Mihelič, 18letni pekovski vajenec v Ljubljani, je opeharil svojega mojstra za 500 din in nato neznanu kam pobegnil.

Lomše Franek, star 13 let, velike postave, je 3. t. m. pobegnil z doma od svojih staršev in se do danes še ni vrnil. Baj je s seboj vzel žensko kolo.

Strela naredila 11.000 škodo

Slovenske gorice, 9. avg.

V soboto, dne 6. avgusta zvečer, je bilo po Slo- venskih goricah hudo neurje z močnim viharjem, ploho in gremenjem. Strela je neprestano udarjala v drevje, strelovođe itd. Na Krombergu je udarila v kapelo pos. Komena. Okrog 10 je nenadoma tresčilo v gospodarsko poslopje posestnika in kovača Gečka Petra v Zagrajskem vrhu pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah. Z opeko krito poslopje se je hitro užgalo od strele ter je zgorelo ostreje in drugi gospodarski predmeti s krmo vred. Rešili so le živino in obvarovali sosedna poslopja pred požarom. Škodo cenijo do 11.000 din in je po večini krita z zavarovalnico.

»Slovenski dom« je edini katoliški popoldnevnik!

Brata je ubil

Družinska žaloigra pred velikim senatom

Maribor, 8. avgusta.

V Oseku se je dne 5. maja pripetila družinska žaloigra, ki je imela danes dopolne svoje zadnje de- janje pred velikim mariborskim senatom. Na obtožni klopi sedi 34 letni posestnik Alojz Kraner iz Oseka ter se zagovarja zaradi strašnega dejanja — umora svo- jega lastnega brata. Obtožnica mu očita, da je izvršil umor po zrelu preudarku ter je usmrtil svojega brata Vinka z nožem, s katerim mu je zadal več smrtnih ran.

Ozadje — spor za posestvo

Kakor je že navadno pri takih družinskih žalo- igrah, je tudi tu v ozadju spor za dediščino. Mati obeh bratov, Alojzija Kraner, je imela v Oseku majhno, se- dem oravov obsegačo posestvo. Namenila ga je naj- prej izročiti svojemu mlajšemu sinu Vinku, ki je bil sedaj star 26 let. Pozneje pa se je premislila ter je posestvo prevzel njen starejši sin Alojz, ki bi moral

nec! Danes naj živi radost, uživajmo življenje!

Plesali in pili so toliko in tako mešali različne pijače, da se jih je kmalu veliko izmed družbe do mrtve- ga pijanosti valjalo pod mizami.

Jaz se tega skupnega veselja ni- sem in nisem mogel udeleževati. Užil sem samo malo jedi ter le nekaj ko- zarcev piva.

Več tovarišev je prišlo k meni in mi govorilo:

»No, Smith, kaj pa ti je? Zdi se, da se nič kaj ne zabavaš!«

Mlade ženske, ki jih je bilo veli- ko pri pojedini, so delale pripombe: »Zakaj nisi srečen, kakor smo mi, tovariši Smith? Saj si bolan?«

Da, res, bil sem bolan, bolan v dnu srca, ko sem videl žalostne slike iz Astrahana, iz Saratova, iz Dobrinke, iz Stalingrada, ki so mi vstajale pred očmi. Bil sem bolan v dnu duše, ko sem videl to požrtijo in popivanje, ko so tisoči tisočev človeških bitij v tej državi umirali od lakote ob skorji sla- bega kruha.

Drugo jutro smo obiskali tovar- no, kakor je bilo določeno. Z nami je bilo več delavcev iz prav te tovarne, ki so se prejšnji večer udeležili po- jedine in ki so bili z nami na izletu po Volgi. Brez zamočevanja so mi povedali, kakšna zmeda vlada povsod v tovarni in povsod.

Fordovi inženirji so v začetku določili, da bo tovarna delala po na- črtu o standardizaciji, ki ga je izde- lal Ford, pomagali naj bi pri tem šte- vilni ameriški strokovnjaki, ki so jih najeli za to. Toda večina teh Ameri- čanov je že zdavnaj odšla obupanih in razočaranih v dnu srca.

Zaradi 6 mesa — smrt

Dne 5. maja je delal Alojz Kraner v gozdu s svojo ženo, doma pa so bili le njegova mati in njegovi otroci. Popoldne pa je mati opazila, da je nekdo vdrl v šrambo ter odnesel 6 kg zabele in mesa. Mati je bila prepričana, da je storil to njen sin Vinko, pa ga je zatožila starejšemu bratu, ki se je ta okrog 7 zve- čer vrnil domov. Alojz Kraner je takoj nato zopet odšel od doma ter se je napotil iskat svojega mlajšega brata. Ta je pomagal nalagati seno posestniku Šoštar- ricu. Ko je zagledal svojega brata, je s strahom dejal, »naš gre«. Z mračnim in ostrim glasom je Alojz Kraner pozdravil navzoče »dober večer«, medtem pa se je Vinko že spustil v heg ter začel teči po travniku. Alojz jo je ubral za njim ter ga takoj dohitel. Ljudje so še čuli Vinkove klice: »Lojzek, lepo te prosim, pusti me« ter vzklik starejšega brata: »tu imaš, hudič«, potem pa je vse utihnilo. Ko so šli čez nekaj časa pogledat, kaj se je zgodilo, so prestrašeni opazili Vinka Kranerja na tleh v mlaki krvi. Imel je več globokih ran na vratu in prsih, iz katerih mu je otekala kri ter je bil že mrtel. Brat ga je še nekajkrat udaril z nožem ter mu je prerazal v preih srčne žile. Niti zdrav- niki ne bi bil mogel rešiti Vinku življenja, četudi bi bil takoj pri rokah.

Morilec se zagovarja z razburjenostjo

Obdolženi Alojz Kraner dejanje priznava. Zago- varja pa se z veliko razburjenostjo. Pravi, da ga je mlajši brat, ko ga je na begu dohitel, sunil s pestjo v trebuh ter mu zadal s tem take bolečine, da se mu je kar vrtelo v glavi od jeze ter je potegnil nož in sunil brata. Pravi, da ne ve, kako in kam ga je udaril. Priče pa pravijo, da se je obdolženec že dolgo priprav- ljal, da bo spravil brata s sveta in da so tudi njegovi domači vedeli za to njegovo namero. Ko je imel letos spomladi z bratom razpravo pred sodiščem zaradi ne- varne grožnje ter mlajši brat k razpravi ni prišel, je Alojz govoril okrog, da bo sedaj on sam napravil red, če ga sodnja in žandarmerija nočeta, ter bo brata ubil. Neki priči je celo obljubil dediščino po mlajšemu bra- tu za primer, da ga ona ubije. Tudi njegova mati je baje govorila okrog, da bo Lojzek že spravil Vinka s sveta, to pa baje zaradi tega, ker je mlajši sin posodil svojačeno 3000 din, ko so zidali hišo ter je sedaj ta denar terjat od matere.

Razprava ob času poročila še traja.

Od tu in tam

Po odloku prosvetnega ministra se bodo odprle tele meščanske šole v Sloveniji: v Domžalah (kamniški okraj), v Gornji Radgoni, v Kranju in v Slov. Konjicah. V novi meščanski šoli v Domžalah bo v začetku šol. leta 1938-39 vpisovanje učencev v prvi in drugi razred, drugod pa samo v prvi razred, ker se bodo višji razredi odprli postopno prihodnjega leta.

Minister za trgovino in industrijo je izdal pravilnik o izpitihi za osebe, ki tehtajo in merijo blago. Po tem pravilniku se mora spoštevati, ki jo določuje čl. 88, odst. 6 obrtnega zakona za merjenje teže blaga dokazati z izpitihi, ki se ima vršiti na banski upravi pred komisijo, ki ji predseduje upravni uradnik banske uprave, in katere član je sreski referent kontrole za mere v sedežu banske uprave. Člane teh odborov imenuje ban za tri leta. K izpitu se lahko prijavijo samo osebe, ki imajo najmanj 4 razrede osnovne šole, ki je jugoslovanskega državljanstva, polnoletna, in se je nanjo lahko zanesli glede merjenja. Kdor je obsojen zaradi zlorabe, zaradi zločina ali prestopka iz koristoljubnosti ali proti javni moralnosti, se ne pripusti k izpitu. Prošnje za izpit je treba poslati banski upravi. Ali prošnje ustreza pogojem, odloči predsednik izpitne komisije. Izpitni kandidat mora plačati na račun izpitne pristojbine 80 din; te pristojbine se ne more nihče oprostiti. Osebe, ki vrše merjenja, a doslej še niso napravile tega izpita, morajo najkasneje v šestih mesecih, ko stopi ta pravilnik v veljavo, napraviti izpiti, drugače ne morejo vršiti merjenja.

Veliko zdravilišče za delavce bodo zgradili v bližini Gornjega Matejčeva v Srbiji. V nedeljo so bile na kraju Trebinska reka, kjer bo o zdravilišče stalo, velike svečanosti. Zdravilišče bo zgradil Osrednji urad za zavarovanje delavcev. Stalo bo okoli 10 milij. dinarjev in bo namenjeno zdravljenju delavcev iz moravske in vardarske banovine. Zdravilišče bo stalo precej globoko v dolini, v nadmorski višini 500 m. Za takšno ustanovo je ta kraj zelo prikladen, ker nudi, kakor pravijo, vse pogoje za učinkovito zdravljenje. Zdravilišče bo tudi najmodernejše urejeno.

11.000 jutrov plodne zemlje bodo nanovo pridobili z melioracijskimi deli v Posavini okoli Slavonškega Breda. Ob vsaki večji povodnji so tu pod vodo ogromne površine rodovitne zemlje, ker polja leže tu nizko ob Savi in za povodnji zadostujejo vsako manjše naraščanje Save. Ob Savi tu tudi ni kakšnih večjih nasipov, ki bi branili, da ne bi voda prestopala bregove. Tako so bili in so v veliki meri še stalno zamočvirjeni obširni predeli tamkajšnjega nižinskega sveta. Za izsuševanje so se zadnja leta zavzeli vplivnejši ljudski zastopniki ter so na merodajnih mestih izposlovali precej kredita. V načrtu imajo zdaj zgraditev velike vodne črpalke v vasi Dubočcu. Ze v proračunu za lanske leto je bilo namenjenih za razna melioracijska dela v tem delu Posavine 1 milijon dinarjev, iz kredita za velika javna dela so letos dobili ti kraji spet 1 milijon dinarjev, poleg tega pa je banska uprava savske banovine podelila iz fonda za javna dela pol milijona dinarjev. S tem denarjem je zdaj zagotovljena velika črpalka v Dubočcu. Črpalka bo mogla v 1 sekundi zmetati 4.400 litrov vode v Savo ter bo mogla izsuševati 11.000 jutrov plodne zemlje. To bo obenem prva vodna črpalka v vsej srednji Posavini.

Romarji, ki mislijo potovati na Oplenec v skupinah več ko 20 oseb, lahko dobe na odhodni postaji brez posebnega dovoljenja vozni listek s 66% popustom do železniške postaje Arandjelovac ali Mladenovac. Ista ugodnost velja tudi za vrnitev iz Arandjelovca ali Mladenovca.

Včeraj je prišel k banu primorske banovine Josipu Jablanoviču na obisk italijanski generalni konzul Luigi Arduini z 10 člani italijanskega jahtnega kluba. Ta sprejem je v zvezi z mednarodnimi jadriškimi regatami, ki se vrše na Jadranu. Ban Jablanovič je želel dobrodoščilo italijanskim delegatom in se zahvalil, da so se Italijani odzvali vabilu jugoslovanskega jadriškega kluba »Labudac« ter se udeležili mednarodnih regat, kar je dragocen prispevek k zboljšanju prijateljstva in poglobitvi jadranskega miru, ki so ga ustvarili naši genialni državniki. Sprejema se je udeležil tudi nemški veleindustriec Opel s svojo gospo. Opel se je banu Jablanoviču zahvalil za prijateljski sprejem, ki ga doživlja vsako leto, ko križari v jugoslov. vodah. Italijanska športska delegacija se je nato kar najpričneje poslovala od bana in je odšla, da položi vence na spominski svetilnik kralja Aleksandra Zedinitelja v mestnem pristanišču.

Za zboljšanje našega konjerejstva se uporabljajo razen drž. in banovinskih zrebcev tudi zasebni zrebci, ki se licencirajo. Število teh zrebcev je mnogo večje kakor število drž. in banovinskih. Lastnikom takšnih zrebcev, ki lahko dokažejo uspešno delo za zboljšanje naše konjereje, je treba izkazati priznanje s podelitvijo denarnih podpor za vzdrževanje in plemenitvo uporabo teh zrebcev. Odgov. zrebcev, posebno toplokrvnih plemen, zahteva mnogo denarja in traja precej dolgo. Razen zrebcev igrajo pri zboljšanju konjereje važno vlogo tudi plemenske kobile. Potrebno je, da se najboljše med njimi ugotovijo in popisajo in da se njihovi lastniki na podlagi denarne podpore obvezajo, da jih bodo racionalno uporabljali. Glede na vse te okoliščine je kmetijsko ministrstvo dovolilo banskima upravama dunavske in savske banovine, kjer je konjerejski naprednejši, po 200.000 din. podpore, vsem drugim pa po 100.000 din. skupaj torej en milijon 100.000 din. za nagrade konjerejcev in lastnikom dobrih plemenskih zrebcev. V ta namen morajo banske uprave v glavnih središčih konjereje, vsaka na svojem področju prirediti razstave plemenskih zrebcev, nagraditi plemenske zrebce ter jih vpisati v matične knjige.

Nova nalezljiva bolezen pri živini se je razpasla v Turškem Lukovcu pri Tuzli. Goveja živina je nenadoma dobila nekatere črne mozolje, ker tamkajšnji kmetje niso obrnili takoj dovolj pozornosti tej nevarni bolezni, ki je prav za prav še poznani niso. Mislili so namreč, da so to čisto navadni mozolji, kakršni pri živini niso tako redki. Bolezen se je zato nemoteno razširjala in je na njej obbolelo že precej goveje živine. Najhuje pa je, da je ta bolezen nalezljiva tudi za ljudi. Obbolela sta dozdaj že dva tamkajšnja kmeta. V bližini Lukovca je zaradi te bolezni umrlo 15 letno dekle.

Usodni požari zaradi strele

V noči od sobote na nedeljo je divjala nad Mariborom in okolico strahovita nevihta. Na tisoče bliskov je preprežalo nebo, grmenje se je izpreminjalo v neprestano bučanje, da se posameznih udarov strele niti ni razločilo. Strahotna električna energija se je sprostila nad mestom in okolico in o njenem usodnem udejstovanju so kmalu pričali številni požari, ki so na obzorju Maribora osvetlili nebo. V Mariboru je strela udarjala le v strelovođe, drevesa in električno napeljava, da je bilo zavito vse mesto dvakrat v egiptovsko temo. V Starcem Logu pri Pragerskem je strela povzročila dva požara. Železničarju in posestniku Francu Šosterju je zažgala gospodarsko poslopje, v katerem so zgorale tudi tri svinje in večje število kokoši. Škodo cenijo na 50.000 din. Požar je grozil tudi sosedom in le z največjimi naporu so ljudje preprečili, da ni zgorela vsa vas. Kmalu ko so izbruhnili plameni pri Šosterju, je udarila strela v gospodarsko poslopje posestnika Ivana Godeca. Tudi to se je vnelo, ogenj pa je zajel tudi hišo ter vse skupaj uničil. Godec trpi najmanj 80.000 dinarjev škode. Pri Sv. Marku niže Ptujja je strela zažgala gospodarsko poslopje in hišo posestnika Petra Primožiča. Zgorelo je v hlevu tele, ostalo živino so le z največjim naporom rešili. V Bukovcih je zažgala strela pri posestniku Maliji Slatiču. Požar mu je povzročil 50.000 din škode. Zlasti tragičen je primer pri posestniku Kacu v Mali Zimci pri Sv. Barbari v Slov. goricah. Kac in njegova žena sta že stara človeka, brez otrok. Pred 14 dnevi ju je zadel blik usoda. Imela sta pridnega

rejenca, 18 letnega Viljema Vičarski. Fant je bil miren in dobrega značaja ter je bil svojima rednikom za njuno dobroto globoko hvaležen. Bil je določen za bodočega gospodarja Kacovega imetja. Pred 14 dnevi pa so Vičarskega brez vsakega vzroka napadli vinjeni fantje in neki Gabrijel Damiš ga je z nožem do smrti zabodel. Kaca in njegov ženo je tragična smrt rejenca globoko prizadela. Zena je po cele dni presedela in prejkala na pokopališču na grobu pokojnega fanta. V noči na nedeljo pa je ob priliki nevihte udarila strela v Kacovo hišo ter je uničila vse imetje. Starčka, ki sta izgubila edino oporo s smrtjo rejenca, sta sedaj še ob streho in vse premoženje. — V St. Ilju je udarila strela v stanovanje orožniškega narednika Antona Zupana. K sreči pa ni napravila večje škode, pač pa je pri šviganju iz stanovanja na prosto udarila v kurjo družino v kurniku ter ubila tri piščance. — V Spodnji Ložnici pri Slovenski Bistrici je udar strele povzročil požar pri posestniku Kušarju. Zgorelo mu je gospodarsko poslopje ter se ceni škoda na 50.000 din.

Skupni dohodki monopolne uprave v zadnjih treh mesecih so znašali pri nas 509,3 milijona din in so se v primeri z istim razdobjem lanskega leta povečali za 15,7 milijona dinarjev. Samo v mesecu juniju je imela uprava državnih monopolov 176.255.230,97 din dohodkov od vseh monopolskih proizvodov. Lanske leto so v juniju ti dohodki znašali skoraj dva milijona dinarjev manj.

Iz športne krošnje

Letošnje evropsko plavalno prvenstvo v Londonu je po številu peto. Tekme so v kopališču Wembley, kjer je prostora za 10.000 ljudi; kar je pa zlasti sredi poletja posebno zanimivo, je dejstvo, da je kopališče pokrito. Prvo evropsko plavalno prvenstvo je bilo l. 1926. v Budimpešti. Tedanji evropski prvaki so bili: 100 m prosto Barany (Madžarska) 1:01, 400 m prosto Borg (Švedska) 5:14,2; 1500 m prosto Borg 20:29,2; štafeta 4 x 200 m Nemčija 9:37,2; 200 m prsno Rademacher (Nemčija) 2:52,6; 100 m hrbtno Tröhl (Nemčija) 1:16. Drugo prvenstvo je bilo leta 1927. v Bologni, kjer je Erne Borg postavil svoj sijajni rekord na 1500 m prosto v 19:07. Sicer pa drugi rezultati niso bili izboljšani. Pri tretjem evropskem prvenstvu v Parizu l. 1931. so bili izboljšani časi na 100 m prosto Barany 59,8, 400 m prosto isti 5:04 in v štafeti trikrat 200 m Madžarska 9:34. Pri zadnjem plavalnem prvenstvu v Magdeburgu l. 1934. pa so zmagali na 100 m prosto Csik (Madžarska) 59,7, 400 m prosto Tarris (Francija) 4:55,5, 1500 m prosto Tarris 20:01,5, štafeta 4 krat 200 m Madžarska 9:30,2, 200 m prsno Sietas (Nemčija) 2:49, 100 m hrbtno Bloford (Anglija) 1:11,7. Zmagovalec s trimetrsko deske je bil Esser, s stolpa pa Stork. V waterpolu pa je do sedaj pri vseh štirih prvenstvih zmagala Madžarska.

Pred balkanskimi igrami. Bolgarska lahkoatlatska zveza je razpisala tekme, da dožene, kateri atleti bodo zastopali Bolgarijo na deveti balkanjadi v Beogradu. Lahkoatletci morajo doseči te minimalne uspehe: tek 100 11,2 sek.; 200 m 23,2 sek.; 400 m 51,5 sek.; 800 m 2 minuti; 1500 m 4,10 minut; 5000 m 16,20 minut; 10.000 m 34 minut; 110 m z zaprekami 16,2; 400 m z zaprekami 57,5; skok v daljavo 6,70 m; skok v višino 1,80 m; troskok 13,70; skok s palico 3,70 m; disk 43 m; antčni stil diska 32,80 m; kopje 54 m; krogla 13,30 m; klavir 43,60 m. Pripominjamo, da na devete balkanske igre v Beogradu ne bo prišel najbrž noben Bolgar, ako se bo zveza točno držala teh določenih najmanjših mer.

O Ljubljani pišejo v Beogradu. »Politikac« hvali samo Pogačnika, češ da ima sijajen refleks in da za dobljene gole ni kriv. Bertonec je bil boljši kot Žitnik, ki se baje na igrišču tudi ni dostojno obnašal. Klemenc ne spada v team Ljubljane. Pupo je bil dober samo na momente, zlasti je dobro pomagal obrambi. O napadu trdi športni poročevalec, da je popolnoma neviran, da ne ve, kaj z žogo, kadar jo ima in da bo tak napad težko zabijal gole svojemu nasprotniku. Športni kritik »Vremenas« pa pravi, da se je Ljubljana spet pokazala v svoji stari formi. Vsi igralci imajo odlično kondicijo, toda še vedno se čuti pomanjkanje skupne igre in dobre tehnike. Najboljši del moštva je bila krilska vrsta, v kateri se je zlasti odlikoval Pupo. Bertonec je bil

Posebni vlaki na nar. tabor v Mariboru

1. Iz Kamnika mesto	dne 13. VIII.	ob 21,20
Iz Jarše-Mengeš	dne 13. VIII.	ob 21,43
Iz Domžal	dne 13. VIII.	ob 21,51
Iz Ljubljane gl. kol.	dne 13. VIII.	ob 22,40
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 1,45
S tem vlakom potujejo iz Ljubljane tudi Dolenjci in Notranjci.		
2. Iz Jesenice	dne 13. VIII.	ob 21,00
Iz Zirovnice	dne 13. VIII.	ob 21,14
Iz Lenca-Bleda	dne 13. VIII.	ob 21,23
Iz Podnart-Krope	dne 13. VIII.	ob 21,45
Iz Kranja	dne 13. VIII.	ob 22,01
Iz Skofje Loke	dne 13. VIII.	ob 22,14
Iz Ljubljane gl. kol.	dne 13. VIII.	ob 22,40
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 1,55
3. Iz Trbovelj	dne 14. VIII.	ob 3,30
Iz Hrastnika	dne 14. VIII.	ob 3,38
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 5,35
4. Iz Celja	dne 14. VIII.	ob 4,30
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 5,46
5. Iz Soštanja	dne 14. VIII.	ob 3,40
Iz Smartna ob Paki	dne 14. VIII.	ob 3,59
Iz Polzela-Braslova	dne 14. VIII.	ob 4,08
Iz St. Vid pri Sav. dol.	dne 14. VIII.	ob 4,15
Iz Zaleca	dne 14. VIII.	ob 4,23
Iz Petrovca	dne 14. VIII.	ob 4,37
Iz Celja	dne 14. VIII.	ob 4,48
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,20
6. Iz Zreč	dne 14. VIII.	ob 3,55
Iz Slov. Konjice	dne 14. VIII.	ob 4,18
Razen tega vozi še redni potniški vlak št. 821, ki odhaja iz Slov. Konjice ob 4,58 in prihaja v Poljčane ob 5,45.		
Iz Poljčan	dne 14. VIII.	ob 5,50
Iz Slov. Bistrice	dne 14. VIII.	ob 6,00
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,28
7. Iz Brežje	dne 14. VIII.	ob 3,40
Iz Videm-Krško	dne 14. VIII.	ob 3,50
Iz Rajhenburga	dne 14. VIII.	ob 3,55
Iz Biance	dne 14. VIII.	ob 4,03
Iz Sevnice	dne 14. VIII.	ob 4,12
Iz Radeč	dne 14. VIII.	ob 4,30
Iz Rimske Toplice	dne 14. VIII.	ob 4,57
Iz Laškega	dne 14. VIII.	ob 5,07
Iz Stor	dne 14. VIII.	ob 5,25
Od Sv. Jurja	dne 14. VIII.	ob 5,32
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,38
8. Iz Rogatica	dne 14. VIII.	ob 4,40
Iz Rogaske Slatine	dne 14. VIII.	ob 4,53
Iz Kostričnica-Podplat	dne 14. VIII.	ob 5,07
Iz Mestinja	dne 14. VIII.	ob 5,11
Iz Šmarja pri Jelšah	dne 14. VIII.	ob 5,27
Iz St. Vid pri Grobelnem	dne 14. VIII.	ob 5,40
Iz Grobelnega	dne 14. VIII.	ob 5,56
Iz Ponikve	dne 14. VIII.	ob 6,03
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,56
9. Iz Ljubljane gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 3,30

Od Dev. Marije v Polju	dne 14. VIII.	ob 3,37
Iz Zaloge	dne 14. VIII.	ob 3,41
Iz Kresno	dne 14. VIII.	ob 4,00
Iz Litije	dne 14. VIII.	ob 4,10
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,46

10. Iz Ljubljane gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 3,50
Prihod v Maribor gl. kol.	dne 14. VIII.	ob 7,14
11. Iz Ptujja	dne 14. VIII.	ob 4,35
Iz Hajdine	dne 14. VIII.	ob 4,42
Od Sv. Lovrenca na Dr. p.	dne 14. VIII.	ob 4,53
Iz Girkova	dne 14. VIII.	ob 4,58
Prihod v Maribor kor. kol.	dne 14. VIII.	ob 5,29
12. Iz Murske Sobote	dne 14. VIII.	ob 3,12
Iz Beltincev	dne 14. VIII.	ob 3,24
Iz Deklečova	dne 14. VIII.	ob 3,31
Iz Veržaja	dne 14. VIII.	ob 3,38
Prihod v Maribor kor. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,04

13. Iz Gornje Radgone	dne 14. VIII.	ob 3,38
Iz Slatina-Radenci	dne 14. VIII.	ob 3,48
Iz Hrasnje-Mota	dne 14. VIII.	ob 3,56
Iz Bučevca	dne 14. VIII.	ob 4,03
Iz Krizevec p. Ljutomeru	dne 14. VIII.	ob 4,12
Iz Ljutomeru	dne 14. VIII.	ob 4,23
Iz Zverovca	dne 14. VIII.	ob 4,33
Iz Ivankevec	dne 14. VIII.	ob 4,53
Iz Pavlovca	dne 14. VIII.	ob 5,11
Iz Pušoncv	dne 14. VIII.	ob 5,13
Iz Ormoža	dne 14. VIII.	ob 5,25
Prihod v Maribor kor. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,38

14. Iz Cakovca	dne 14. VIII.	ob 5,10
Iz Središča	dne 14. VIII.	ob 5,26
Iz Velike Nedelje	dne 14. VIII.	ob 5,47
Iz Osluševec	dne 14. VIII.	ob 5,54
Iz Moškanjcev	dne 14. VIII.	ob 6,02
Prihod v Maribor kor. kol.	dne 14. VIII.	ob 7,05
15. Iz Prevalj	dne 14. VIII.	ob 4,30
Iz Guštanj-Ravne	dne 14. VIII.	ob 4,36
Prihod v Maribor kor. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,08

16. Iz Velenja	dne 14. VIII.	ob 5,55
Iz Gornje Doliče	dne 14. VIII.	ob 5,65
Iz Mislinja	dne 14. VIII.	ob 5,73
Iz Dovič	dne 14. VIII.	ob 5,81
Iz Slovenjega Gradca	dne 14. VIII.	ob 5,91
Iz Dravograd-Meža	dne 14. VIII.	ob 6,03
Prihod v Maribor kor. kol.	dne 14. VIII.	ob 6,51

Udeleženci s proge Trboje do Ruš uporabijo redni potniški vlak št. 9011, ki odhaja iz Dravograda-Meže ob 5,59 in prihaja v Maribor kol. kol. ob 7,22.

Udeleženci s proge St. Ilj-Pesnica uporabijo redni potniški vlak št. 9611, ki odhaja iz St. Ilja ob 7,12 in prihaja v Maribor kol. kol. ob 7,38.

Skupina koroških borcev potuje iz Ljubljane gl. kol. dne 14. VIII. 1938 z vlakom št. 611, ki odhaja iz Ljubljane ob 0,34.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer	sko stanje	temperatura v °C	relativna vlažnost	vetar (smer, jakost)	Pada-vine
Ljubljana	760,7	23,5	17,2	90	agl. 10	—
Maribor	760,5	22,4	14,0	90	10 NE ₁	4,0 dež
Zagreb	753,7	26,0	19,0	70	3 SE ₁	—
Belgrad	759,3	26,0	14,0	80	4 SSE ₂	7,0 dež
Sarajevo	759,8	27,0	18,0	80	7 NNE ₂	1,3 dež
Vis	757,6	26,0	22,0	70	7 ESE ₁	—
Split	757,8	34,0	23,0	50	0 S ₁	—
Kumbar	757,0	30,0	23,0	50	4 SE ₁	0,6 dež
Rab	758,5	30,0	23,0	90	5 WSW ₁	—
Dubrovnik	758,0	29,0	22,0	60	3 SE ₁	—

Vremenska napoved. Deloma oblačno, zmerno toplo vreme.

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od včeraj do danes. Včeraj je prevladovalo oblačno vreme. Iz noči do 9.50 je bilo večinoma, nato pa do 14.20 popolnoma oblačno. Od 14.20 do 20.20 se je večkrat oblačnost malo zmanjšala, a ostalo je ves čas večinoma oblačno. Ob 12.50 je nekoliko rosilo. Ob 20.25 se je pričelo jasnit, tako je bilo ob 20.40 večinoma jasno, a ob 21.15 se je zopet skoraj popolnoma pooblačilo.

Koledar

Danes, torek, 9. avgusta: Janez. Sreda, 10. avgusta: Lavrencij.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 43; mr. Trnkoczy, Mestni trg 4, in mr. Ustar, Selenburgova ulica 7.

Umetnostna razstava v Jakopičevem paviljonu. Ta razstava, ki jo je v soboto, dne 6. t. m. otvoril ban dr. Natlačen, je nekako zrcalo sedanjega hotenja in stremjenja naših umetnikov in priznati je treba, da je razporeditev vseh 21 umetnikov s 150 dela prav posrečena in da že sama na sebi nosi pečat individualne tvoriteljske sile. O razstavi sami in o posameznih umetnikih in posameznih delih bo treba še posebej spregovoriti, opozarjamo pa že sedaj na najvidnejše sestre razstavljalec, to so: Jakopič, Vavpotič, Fr. Kralj, Pavlovec, Čargo, Santel, Gaspari, Tratinč, Cuderman, Karla Bulovec in še številna častna družina vseh teh. Slovenci smo dobili s to razstavo spet nov vpogled v tihe delavnice naših umetnikov in spet zagotovilo, da se kulturno razvijamo kar stopnjama in da se nam ni treba sramovati s svojimi umetnostnimi pridobitvami pred tujci. Naj ne bo nikogar, ki bi ne obiskal razstave, ki traja do 16. t. m., in sicer vsak dan od 9—19. S permanentno vstopnico za 10 din je združena polovična vožnja. S številnim obiskom razstave bomo dokazali svojo zrelost in svoje pojmovanje slovenske umetnosti in prizadevanja slovenskih umetnikov.

Kolenija podmladka Rdečega križa se vrne iz Bakra danes, v torek 9. t. m. z dolenskim vlakom, ki pride na glavni kolodvor ob 20.38.

Zveza absolventov kmetijskih šol priredi dne 11. septembra enodnevni izlet v Postojno in Trst. Vožnja s kolektivnim potnim listom stane 80 din. Prijave sprejema do 3. sept. tajništvo ZAKS — Miklošičeva cesta 22-I., Ljubljana.

Umetnostno zgodovinsko društvo bo priredilo v dnevi 27. do 29. avgusta izlet z vlakom v Benetke. Potovanje se bo vršilo s kolektivnim potnim listom. Interesenti naj se javijo do 15. t. m. v trgovini Podkrajšek na Jurčičevem trgu št. 2. Vsakdo mora prinesiti s seboj 2 fotografiji, vse osebne podatke, udeleženci z dežele morajo imeti dovoljenje pristojnega okr. glavarstva. Za vožnjo je položiti znesek 210 din. Člani in prijatelji društva vabljeni.

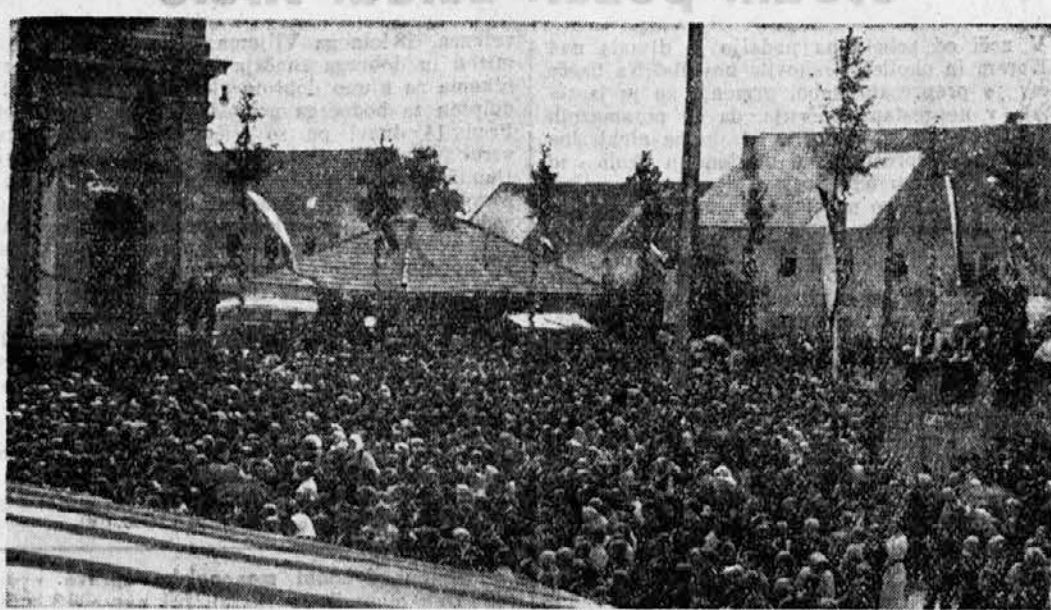
Opozarjamo na umetnostno razstavo v Jakopičevem paviljonu. Razstavlja 21 umetnikov 150 najodličnejših del, od katerih je večina ob tej priliki prvič razstavljena. Razstava je vsekar kulturni dogodek in zasluži vse pozornosti. Pokažimo z obiskom razstave tudi dejansko tolikanj hvaljano svojo kulturno zavednost. Razstava bo trajala do 16. t. m., odprta pa je od 9—19. S permanentno vstopnico je združena polovična vožnja.

V vodi ji je zastalo srce

Kranj, 8. avgusta.

V Hotemah je bila že nekaj časa na počitnicah 3-letna hčerka mojstra v tovarni »Semperite«, Romana Frankovič iz Kranja. V petek popoldne se je šla z drugimi otroki kopat v bližnji potok. Dekletce se je v vodi spotaknilo in padlo. Čeprav so otroka takoj spravili iz vode in poklicali zdravnika, vendar ni bilo rešitve. Zdravnik je ugotovil, da se je mala Romana pri padcu v vodo tako prestrašila, da ji je zastalo srce in je takoj izdihnila. Ne

Z mogočnega prvega kmečkega tabora na Brezjah

Prevzvišeni škof dr. Gregorij Rožman govori. — Del množice, ki se je v nedeljo udeležila prvega kmečkega tabora na Brezjah. — Nov prapor Kmečke zveze, ki sta mu pri blagoslovitvi kumovala minister dr. Anton Korošec in ga banica dr. Natlačenova.

Ali je bila Elizabeta, angleška kraljica, res moški?

Zanimiva odkritja angleškega zgodovinarja

V 16. stol. se začela Anglija razvijati v svetovno silo. Španska armada je bila premagana, država zedinjena, kolonialna oblast ustanovljena, kot osebnost, ki je započela ta razvoj velike angleške sile, imenuje zgodovina kraljico Elizabeto, hčerko Henrika VIII. in Ane Boleyn. Ali je bila res ta kraljica ženska? Kenneth A. Millican, angleški zgodovinar, dokazuje na podlagi zgodovinskih zapiskov in spominov raznih osebnosti, da je prava Elizabeta umrla kot otrok in da je na njeno mesto angleškega prestola stopil moški. V l. 1553. je začela razsajati v Londonu kuga. Desetletno princeso Elizabeto so poslali pod skrbnim varstvom guvernante Catherine Ashley in dvornega konjušnika Thomasa Parrya na deželo, v majhen lovski gradič Overcourt v Gloucestershire. Tukaj je dobila princesinja, tako pripoveduje Millican, kugo v poletju 1543 in umrla. Od tega časa dalje pa zgodovina piše naravnost neverjetne zgodbe.

Henrik VIII. na lovu

Kralj Henrik je napovedal svoj obisk ravno na dan po princesini smrti. Guvernanta in konjušnik sta prav dobro poznala naglo jezo svojega gospodarja. Ustrašila sta se in z bala, da ne bi kralj zvedel resnice, da mu je hčerka umrla. Obadva sta vedela, da bi ju dal takoj umoriti. Od strahu in razburjenosti, vsa iz sebe, sta začela iskati v okolici desetletno dekletce, ki naj bi bila podobna princesi in ki naj bi igrala vlogo princese. Ker nista mogla najti podobnega dekleta, sta se zatekla k drugi rešitvi. Kupila sta nekega fanta od nekih krušnih staršev, ga odvedla na gradič in ga tam ves dan vadila in oblačila v princesino obleko. Ko je prišel trenutek prihoda, je fantek stal s spremstvom na balkonu gradiča. Ko se je približal kralj, je deklec s čistim dekliskim glasom zavpil svojemu očetu dobrodošlico. Henrik VIII. je ljubeznivo pokimal in na srečo se ni več zanimal za otroka. Prišel je na lov, kaj bi sedaj zapravljal čas z otrokom. Nekaj dni pozneje se je vrnil v London.

Usmrtilitev vseh sovedcev

Čudno pri vsem tem pa je to, da sta oba povzročitelja te komedije še dalje igrala tako vlogo, namesto da bi pobegnili, oziroma poiskala kako deklico. Millican dokazuje dalje, Poznavalci pisav trdijo, da je pisava princesinje Elizabeti iz l. 1544, julija meseca, popolnoma drugačna kot pisava iz l. 1543, februarja meseca, to je še takrat, ko je živeła resnična princesinja. Nemogoče je, da bi otrok spremenil v enem letu popolnoma svojo pisavo. Nemogoče pa je tudi razumeti razvoja, ki ga je pokazal otrok v enem letu. V naslednjih letih so bili vsi nastavljeni lovskega gradiča zaradi raznih vzrokov usmrčeni. Oba Ashley-Parry sta imela vzroka dovolj, da sta to usmrtilitev zahtevala. Dalje sta imela tudi obadva neke račune vse do leta

1569 z neko skrivnostno osebo, ki ju je pritiskala za denar.

Kraljica se brije

Ko je kraljica l. 1558. stopila na prestol, je dvor spoznal nenavadno kraljico. Tobak je žvečila, igrala je moške igre, jahala na moškem sedlu. Brada ji je tako močno rasla, da se je morala vsak dan briti. Bila je togotna in tako močna, da je s pestjo podrla svojega dvornjaka. Nikdar ni zahtevala dvornega zdravnika. Njen glas je bil globok in rezek. Ostala je neporočena in pisala je v enem pismu: Nikdar se ne bom poročila, saj je pa tudi nemogoče. V starosti je dobila pleso, kar je pri ženskah zelo redek pojav.

Grob v vrtu

Ob koncu 16. stol. so našli pri urejanju vrta lovskega gradiča Overcourt okostje otroka, ki je bil še oblečen v fini obleki. Okostje je ležalo v zemlji tik pod sobo, v kateri je princesinja stanovala. In kdo je bil ta, ki je namesto umrle princese vodil desetletja angleško državo? Na to vprašanje daje zgodovina svoj odgovor. Imenuje se John Neville, nezakonski sin vojvode Richmonda. Kot deček je bil pri rednikih, krusnih starših nedaleč od lovskega gradiča. Če je to res, potem bo zgodovina morala popraviti samo sebe, morala bo spoznati, da je tudi marsikaj tega, kar se učimo, včasih laž časa in razmer.

„Krasni reševalci“

Morska obala pri Sydneyju je prav gotovo ena najlepših na svetu. Radi tega ni prav nič čudnega, če privablja nešteto kopalcev. Toda ti so postavljeni velikim nevarnostim: poleg vsega drugega je najhuje to, da so tod okrog tudi morski volkov.

Da bi bili kopalci bolj varni, se je zbrala prostovoljna reševalna četa: To so mladi in popolnoma izurjeni ljudje, ki so naravnost vzgled moške lepote. Radi tega se ta četa imenuje »Krasni reševalci«.

Cim zaide kateri od kopalcev v nevarnost, požejo ti fantje svoj čoln v vodo in prestopijo pregrado, kar je vsakakor nevarno, in privedejo nevarneža na obrežje.

Vse to je na videz kaj enostavno, a reševalci morajo imeti sijajne živce, kajti včasih zaidejo v popolnoma nepričakovano nevarnost. Pa to je zanje le del vsakdanjega opravila.

Poravnajte naročnino!

Hipnotizirana pevka

V Budimpešti živi mlada Livija Manisk, ki jo imenujejo »glasovno čudo«. Ta lepa pevka ima namreč v resnici najčudovitejši glas, ki ga je kdaj poznal svet. Lahko zapoje kar tri oktave, t. j. od najnižjega f-a na spodnjem registru do najnižjega f-a na zgornjem z neverjetno lepim in čistim glasom.

Normalen glas zmore 13 do 14 not, Livija pa lahko zapoje kar 21 do 22 not. Koliko višino doseže z gornjim f-a, si lahko predstavljamo šele, če pomislimo, da imamo sopran, ki doseže mi, že za pravo čudo.

Na žalost pa je bilo to čudovito grlo do zadnjega časa praktično neuporabno. Profesor Michael Makay, ki je to pevko odkril, je namreč istočasno tudi ugotovil, da trpi na neozdravljivi živčni paralizi, ki ima svoj vzrok v boječnosti.

Da bi pevka premagala ta »strah«, jo je poslal k slavnemu nevrologu dr. Vinceju. Ta svoje pacijente tako zdravi, da jih hipnotizira in jih potem v tem stanju pusti, da delajo.

Ta postopek je popolnoma uspeš in Livija bo v najkrajšem času že lahko prvič nastopila pred občinstvom. Vendar pa ni mogoče naprej povedati, ali bo ta pevka vso svojo pevsko kariero naredila v hipnozi, ali bo lahko nekega dne pela brez strahu, ne da bi spala.

Nenavadne nesreče

V vseh ponedeljskih dnevnikih čitamo teden za tednom o velikih prometnih nesrečah, ki se dogajajo ob sobotah in nedeljah, ko se ljudje vozijo na izlete. Iz San Louisa v državi Missouri v Ameriki poročajo o dveh nesrečah, ki so radi svoje posebnosti prav zanimivi.

Peter Harring je vozil s svojim avtomobilom po glavni cesti Laode Avenue. V istem hipu sta se zadela nek avtomobilist in motociklist. Radi silovitega udara je motociklista vrlo iz sedeža in v velikem loku je nesrečnik odletel čez avtomobil in z vso silo treščil naravnost na Petra Harringa. Nesrečni motociklist je ostal z zlomljenim tilnikom na mestu mrtev, Harring pa je dobil tako težke poškodbe na glavi, da je kmalu nato umrl v bolnišnici.

Pri drugem takem nesrečnem slučajju je prišla ob življenje vsa družina. Bogati trgovec Albert Jennings je s svojo družino napravil avtomobilski izlet v romantično dolino reke Merrimate. Cesta vodi ob vzhodni gori, ki zapirajo v dolino. Med gorami in reko so travniki, na katerih avtomobilisti običajno parkirajo in tudi prenočujejo. Tudi družina Jenningsova se je tam utaborila. Drugo jutro pa so našli zaprt avtomobil v bližini izliva Merrimale v reko Missouri. V notranjosti avtomobila so našli štiri trupla družine Jennings. V teku noči je bil namreč strahovit vihar s prelomom oblaka, tako, da je voda v gornjem delu močno narasla, prestopila bregove in odnesla avtomobil. Družino Jennings je vihar gotovo presenetil v globokem spanju.

Ob tej priliki bi se kmalu na isti način ponesrečila tudi dva novoporočena s svati vred. Vendar so ju rešili v zadnjem hipu.

Maščevanje gangsterjev

Kako kljub vsemu preganjanju gangsterstvo v New Yorku še vedno cvete, nam kaže primer, ki se je dogodil v okraju »Little Italy«.

Po cesti sta pripeljala dva avtomobilista, ki sta nenadoma ustavila sredi ulice in istočasno začela streljati na nekega malega moža, ki je ravno prekorajčil cesto. Mož je obležal na cesti mrtev, dobesedno preluknjan od krogel. Oba avtomobilista sta izginila, predno je mogla policija ugotoviti njuno identiteto. Pri pregledu ustrelečca moža je nek policist spoznal, da je umorjena žrtev neki Carmine Rapianto, imenovan v newyorškem podzemlju »Riba«. Preiskava o umoru je privedla do naslednjih ugotovitev. Carmine Rapianto je bil kot mlad dvajsetletni mož nevaren ropar in vlomilec. Njegovi vlomilski pajdaši so ga tedaj obdolžili dvojne igre in so bili o njegovem izdajstvu tudi trdno prepričani. Ob neki priliki je namreč član te vlomilske tope padel policiji v roke pod okolnostmi, ki so jasno kazale na dvojno vlogo »Ribe«. Radi groženj svojih pajdašev, da bodo z njim obračunali na krvav način, je mladi vlomilec nenadoma izginil in preneal svoje vlomilske delovanje v drug kraj. Dve leti kasneje ga je policija radi roparskega napada prišla ter ga obsodila na deset let ječe. Rapianto je odesel svojo kazen in je bil pred nekaj dnevi odpuščen. Odpuščen, sedaj dan in tridesetletni kaznjene je menil, da so njegovi bivši vlomilski tovariši že pozabili na njegovo izdajstvo in se je zopet pojavil v »Little Italy«. Toda mož se je uračunal in je plačal svoje izdajstvo z življenjem. Njegovi pajdaši so po vsej verjetnosti čakali dvanajst let, da so uresničili svojo staro grožnjo.

Programi Radio Ljubljana

Torek, 9. avg.: 12 Vskamenj nekaj (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Vesel opoldanski koncert Rad. orkestra — 14 Napovedi — 15 Napovedi, poročila — 15.30 Nac. ura: Problem graditve naših cest (inz. Ernest Udovič, Zagreb) — 15.50 10 minut zabave — 20 Plošče — 20.10 Umetnostni spomeniki na Dolenjskem (g. Jože Gregorij) — 20.30 Koncert zbora konservatorijst iz Prage — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Iz dobrih starih časov (Rad. orkester).

Drugi programi

Torek, 9. avg.: Belgrad: 20 Nar. pesmi, 20.30 Kom. konc., 21.45 Nar. gl., 22.20 Klavir — Zagreb: 20.05 Goudonova opera »Faust« — Praga: 20.55 Češka filharmon. — Varšava: 19.30 Nab. konc., 22 Glasba 18. stol. — Sofija: 20.55 Ruske romane, 21.15 Laska in ples, gl. — Budimpešta: 19.30 Ogrski večer, 21.30 Klavir, 22 Ork. konc., 23 Jazz — Dunaj: 20.10 Koledar za kmet, 21.15 Nab. pogovor, 22.15 Nab. in ples, gl., 24 Kom. in nar. gl. — Berlin-Hamburg-Köln-Berlin: 20 Schubertov večer — Lipsko: 20.10 Pihala — Köln: 20.10 Igra »Piram in Tizba« (po Shakespeareu).

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

V tem mestu, kjer je razen v nemških in angleških trgovskih hišah vse bilo zelo glasno in nemarno, je znala svojemu gospodarju vzorno, čedno, in redno gospodinjiti. Njegovi zasebni prostori, kamor ni po smrti njegove žene stopil več noben gost, niso bili samo vzorno urejeni, marveč so mejili skoraj na razkošje. Ni manjkalo ničesar, kar bi mr. Bonnyfeather ali ona kdaj lahko potrebovala.

Izjema pri tem je bila samo soba Sandya MacNaba, ki je bila čisto vojaška. Sandy je v njej samo spal, nič drugega.

Miza mr. Bonnyfeathera, ki so jo pogrnjali vedno v stari plesni dvorani natanko pod mogočnim krožnim svetilnikom in ravno nasproti glavnega vhoda, se je vedno šibila pod največjim razkošjem. To je bilo bolj iz trgovskega nagiba kakor zaradi česar drugega. Mister Bonnyfeather je bil zase v jedi in pijači zmeren. Toda malo, kdaj je potekel kak dan, da ne bi imel tega ali onega gosta. Ponašal se je bil ladijski kapitan, agent, trgovski prijatelj ali odlični potnik, ki so prinesli priporočila ali celo kreditna pisma za podjetje.

Razen tega se je tudi večini trgovcev, bankirjev, in celo duhovnikov ter umetnikov v Livornu zdelo umestno, da so se zdaj pa zdaj oglasili pri mr. Bonnyfeatheru nekaj zaradi dobre postrežbe, nekaj pa zaradi pogovora.

Iz pogovorov pri mizi je stari trgovec dobival neke zabave, marveč tudi presnetljivo in vsekakor dragoceno poznanje splošnega trgovskega razvoja, svetovne politike in vseh razmer. Pogovori so se gibal v vseh jezikih. Le nekoč, ko je zaneslo sem nekega Rusa, so bolj molčali. Celo kapitanji z ladij, katerih tovor je bil namenjen konkurenčnim podjetjem, so se pogosto oglašali tu pri gostoljubni mizi mistra Bonnyfeathera in rade volje povedali marsikaj.

Za telesni blagor je skrbela debela kuharica Angela. Ena najboljših kuharic v vsem mestu. Sklede so v izbornem redu romale skozi luknjo v kuhinjski steni, nakar jih je Toni, kuharčin mož, nalagal na voziček s podložki in jih vse v sopari vozil do mize.

Ta Toni je bil nekak zaostal pajek. Naloga njegovega življenja je bila v tem, da je jedi, katere je pripravljala njegova žena, prinašal na pravo mesto in pa da je poskrbel za potonstvo.

Za vse te gospodinske zadeve je bila Fides mistru Bonnyfeatheru

47

neobhodno potrebna. Nadzorovala je gladko in koristonosno polnost njegove mize, pa tudi obrat v ostalih panogah gospodinjstva.

Mister Bonnyfeather je vodil posle in dopisovanje v veliko jezikih. Zato je v hiši prebivalo nič manj kot devet kontoristov, štirje švicarji ne nekaj slov ter zavijalcev, ki so njihovi prostori gledali na dvorišče. »Gospodje iz kontorja« so imeli zase lastno majhno kolibo, za katero je skrbel ladijski kuhar z dvema vajencema. Snažilke, katerih je vsako jutro prihajalo pet, so jim tudi postiljale.

Kadar so v pristanišču ležale lastne ladje, so plačilni mojstri tudi dobili v hiši prenočišče in hrano. Razen tega so redno prihajali poslovni prijatelji, ki so potovali skozi mesto ter se okoriščali z gostoljubnostjo te hiše.

Cez vso to »faktorijsko« — kakor so Bonnyfeatherovo hišo pogosto imenovali — je neizprano vladala Fides. Nad kletjo pa, nad skladiščem, nad hlevi in pisarno samo je bdelo orlovsko oko gospoda Sandya (je enako Williamu) MacNaba.

Edini prostor v hiši, nad katerim ni imel oblasti nihče, je bila kuhinjska pokrajina. Ondot se je v orjaškem neredu in v opijem brezgladiju preganjal rod Tonija Guessippa in njegove žene, debele kuharice: fantički, dekletca, med njimi kure, koze in mačke. Psi v tej okolici niso mogli uspeti.

Samo kadar se je pri le prepomembnem brušču in trušču pokazala tod Fides, je prevzel ta kraj molk in strah, z njima pa se je roj otrok zatekel v rodbinsko posteljo ali pod njo, oče Toni se je spravil v klet, žena pa, debela kakor je bila, je ostala prepuščena sama sebi.

Po vsej sosesčini je bilo le predobro znano, da ima Fides hudoben pogled. Zaradi tega ni v hiši nikdar zmanjkala nobena žlica in snažilke so jutro za jutrom tožno prihajale. Jezen pogled iz teh oči pa se je človek lahko posušil. Kogar pa je Fides zelo ostro pogledala, temu pa niti presveta Devica sama ni mogla nič več pomagati.

Fides je to svojo premoč nad ljudmi deloma podedovala. Njen oče je bil Florentinec grškega porekla. Rodbina je izvirala iz Carigrada. Njeni predniki so bili mojstri v delu z mozaiki. Po propadu Medicejcev, ki so jim v glavnem dajali kruh, jim je šlo kaj slabo. Zadnji njihovega rodu, fant z jastrebjim obrazom, razbrzdani in lakomen kakor tiger, se je v hiši Bonnyfeatherovega očeta v Livornu poročil z mlado Skotinjo. Tej je bilo ime Eliza MacNab in je šla z več drugimi rojaki za Bonnyfeatheri v pregnanstvo. Čez nekaj časa je mladi Paleologos zapustil mesto, da bi v nepoznanih pokrajinah iskal dela. Ženi je zapustil nekaj sinjih in zelenih prijaznih potput na telesu, hčerko, in podobo Matere božje.

Iz te hčerke je zrastle sobarica Bonnyfeatherove edine hčere Marie. Pozneje je ta sobarica — Fides — časoma dobila odločujočo oblast nad vso hišo.

Bilo je naslednjega jutra ob pol petih. Casa Bonnyfeather je ležala še v globokem molku, ki gre pred nastajajočim dnevom.

Fides je bila spet odšla v Antonievo sobo. Postavila je svečnik na mizo in sedla.

Malček je spal čisto mirno in ni potreboval niti nadzorstva ali strežbe. Toda imelo jo je, da bi se enkrat ogledala njegov obraz. Zase je na skrivaj že prišla na jasno, kako in kaj. Pri njej ni šlo za nikake čast, čez katero bi si domišljala ne smela upati.

Najbrž je mister Bonnyfeather vedel več, kakor pa je vedel povedati. No, nekega dne bo že izvedela. Bila je dovolj stara, da je vedela, da človek pride skrivnosti do dna najprej, če sam drži jezik za zamaž.

Zaradi Dona Luisa si ni delala težkih misli. Kako je bil ta zapleten v to zadevo z najdenčkom? Od številnih obiskovalcev Bonnyfeatherove hiše je bil Don Luis edini, ki ga je spoznala na prvi pogled do dna.

»Kako pride kaj takega sem?«, je rekel, ko je videl njo. Toda tudi on je znal držati jezik za zobmi. To in marsikaj drugega mu je Fides šela v zelo dobro. Svoje čase je močno upala, da jo bo markiz vzel hkratu z Mario s seboj.

Torej je mala Maria, fletna Maria svojega markiza res vlekla z nosi? Tega bi ji ne bil nikdar nihče prisodil. Pa tudi saj je Don Luis bil vse prej kakor pa cepec.

Ta misel je pri Fides vzbudila nekako neprostovoljno občudovanje do Marie, do katere je tedaj čutila kvečjemu slabo prikrivano zavist, ki se je spreminjala že skoraj v ljubosumnost. Fides je bila vesela, da je Maria šla iz hiše.

Zdaj pa je na kdo ve kako smešen način ta otrok prišel prav njej v varstvo s kipom Matere božje, ki je bil nekaj last njene rodbine. Fides to ni bilo kaj pogodu. Za trenutek je že želela, da bi podobno uničila.

Toda premagala se je. Če bi storila kaj takega, bi se samo izdala. Oči so se ji znova sklenile k obličju spečega dečka.

Da, to je bila natančno tista nedotakljiva ljubkost, zaradi katere je nekoč Mario tako zavidala. To je bilo tisto večno nasprotje, s katerim bi se bilo njeno bitje že od nekdaj rado združilo. To nasprotje se je spet vrnilo k njej v novi, v deški postavi. Morda bo ta čar pa le kdaj njej...

Nenapadno je nalahno vstala, vzela svečnik in stopila k postelji. Napeto je prisluškovala in se z neizrečeno pazljivimi gibi sklonila čez dečka. Toda nehoti se ji roke drhte in kaplja vročega voska je padla na prsi spečemu otroku.

Stresel se je in odprl oči. Fides je naglo odstavila luč in ga začela pokrivati. Toda le počasi: že je fant pri prvem soju prebujenja zagledal njene oči in jo vprašal: